

СТАНОВЛЕННЯ КУРОРТНОЇ ІНДУСТРІЇ НА СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКОМУ ПОБЕРЕЖЖІ ТУРЕЧЧИНИ

У статті розглянуто розвиток курортної індустрії на побережжі Туреччини. Проаналізовано стан туристичного ринку Туреччини, виокремлено основні фактори впливу на його функціонування та досліджено заходи, спрямовані на забезпечення економічного зростання.

Ключові слова: туристичний ринок, туристичні потоки, доходи, витрати, інвестиції, конкуренція, попит, пропозиція.

В статье рассмотрено развитие курортной промышленности на побережье Турции. Проанализировано состояние туристического рынка Турции, выделены основные факторы влияния на его функционирование и исследованы меры, направленные на обеспечение экономического роста.

Ключевые слова: туристический рынок, туристические потоки, доходы, расходы, инвестиции, конкуренция, спрос, предложение.

The article considers the development of the resort industry on the coast of Turkey. The state of the Turkish tourist market is analyzed, the main factors influencing its functioning are identified and measures aimed at ensuring economic growth are studied.

Key words: tourist market, tourist flows, income, expenses, investment, competition, demand, supply.

Постановка проблеми. Турецька Республіка має другу модель регулювання сфери туризму та є авторитетним та конкурентоспроможним актором на світовій арені туристичних послуг завдяки результативній політиці країни у туристичній індустрії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ринок туристичних послуг через свою комплексність дуже складний для аналізу і прогнозування, оскільки його розвиток залежить від стану функціонування майже всіх секторів національної економіки та міжнародних відносин.

Значний внесок у дослідження проблем туристичної галузі зробили такі видатні іноземні науковці: Г. Ю. Александрова, І. В. Зорін, В.О. Квартальнов, Р. Бартон, Ф. Котлер, М. Портер, Н. Тейлор, Дж. Холловей та ін.

Метою статі є аналіз становлення курортної індустрії на Середземноморському побережжі Туреччини та порівняння з іншими побережжями.

Виклад основного матеріалу. Туризм є однією з найбільш динамічних галузей турецької економіки, яка розвивається. Достаток унікальних історичних пам'яток на території Туреччини, виняткової краси середземноморські пляжі, гірський рельєф, сприятливий

клімат – усе це відкриває широкі перспективи для туристичного бізнесу. Розвинена туристична інфраструктура, великий вибір готелів для туристів з різним рівнем достатку, висока якість, комфорт, роблять відпочинок у

Туреччині оптимальним. За нетривалий проміжок часу Туреччина стала великим центром в'їзного туризму.

Середземноморське узбережжя Туреччини давно і міцно займає лідируюче місце в туристичних довідниках всього світу. Щоб визначитися з конкретним курортом, необхідно мати на увазі безліч нюансів, починаючи від погодних умов, закінчуючи заходами для організації проведення часу.

Можна виділити що Туреччина одне з найпопулярніших туристичних напрямків останніх двадцяти років. Незважаючи на високий рівень конкуренції в туризмі та постійному появі більш модних курортів, ця маленька східна країна не тільки не втрачає свого відвідувача, але і по праву набуває статусу класичного місця для гідного проведення відпустки. Найбільше скупчення міст-курортів розташовується на узбережжі теплого і спокійного середземного моря. Справжньою Меккою для туристів стали Анталія, Аланія, Кемер і Белек. Ці міста по праву вважаються турецькими перлинами і оазисами першокласного відпочинку [1].

Туреччина є досить молодим курортним регіоном, що інтенсивно розвивається. Але повноцінному використанню туристичного потенціалу країни заважають релігійні проблеми і слабкість інфраструктури в окремих регіонах. Знову ж таки, сучасний потік у Туреччину туристів з Німеччини, України та інших країн СНД має для неї велике значення. Найвідомішою курортною зоною стало Середземноморське узбережжя з центром Анталія.

Можна зазначити що в країні представлені курорти на будь якого сподивача. Пляжі тут переважно піщані і чисті, без медуз і акул, на узбережжі відсутні промислові підприємства. Найпопулярніші курорти розташовані на середземноморському узбережжі. Курорт Кемер – розташований на прибережній смузі між морем і горами. Гори захищають від вітрів, а море пом'якшує клімат. Тут прекрасна природа: гори, хвойні ліси і кам'янисті пляжі. Курорт Белек славиться красою евкаліптових, кедрових і соснових лісів. Це батьківщина багатьох унікальних видів птахів. Белек визнаний гольф-центром регіону і найдорожчим курортом середземноморського узбережжя. Сіде – невеликий курорт на півострові, в 75 км від Анталії. Він не такий багатий рослинністю, як Белек, зате славний пам'ятками. Курорт

Аланья – найекономічніший, але разом з цим він бідний рослинністю і не може похвалитися шикарними пляжами. Курорт славиться своїми печерами, що останнім часом почали використовуватися в лікувальних та оздоровчих цілях і набувають все більшої популярності. Найпопулярніші курорти Егейського узбережжя наступні вважаються «європейським», молодіжними курортами країни, зі столицею нічного життя – Бодрумом [2].

Туреччина намагається всіляко диверсифікувати свою рекреаційно-туристичну галузь, не обмежуючись лише пляжами та пізнавальним туризмом і намагаючись хоча б трохи позбутися яскраво вираженої сезонності в обслуговуванні туристів. Із цією метою починають упродовжуватися проекти розвитку лікувального і зимового видів туризму.

В Туреччині особливо перспективні кліматолікування, грязелікування тощо. Також починає освоюватися ще один вид туризму, який можна назвати клінічним. Справа у тому, що в США і країнах Західної Європи лікування є надзвичайно дорогим.

Туреччина відіграє велике значення для аматорів екстремального туризму, у яких є прекрасна можливість зайнятися дайвінгом. Місць для занурення неймовірно багато. Найпопулярнішим по праву вважається Бордум. Його незвичайні печери з різноманітними рифами створюють прекрасну базу для розвитку екстремального виду туризму. Острови Каргі й Кечек ідеально підходять для макро-фотографування. На шляху до островів знаходиться чудовий підводний риф. Острів Чатал є улюбленим місцем любителів підводної археології. Тому тут знаходиться єдиний у світі музей підводних скарбів. Займатися дайвінгом у Туреччині можна цілий рік. Узимку температура приблизно 6–13°C, а влітку +33°C. Велика кількість рік в країні дає поштовх до розвитку водних видів спорту. Однією з улюблених розваг екстремалів є рафтинг. При всій екстремальності рафтинг зроблено безпечним навіть для дітей. Гірськолижні курорти Туреччини ще молоді. Однак, відпочинок на них має свої переваги. Паландокен – наймолодший з гірськолижних курортів. Знаходиться він на північному сході країни в 5 км від центру стародавнього міста Ерзурум. За своїми кліматичними умовами є ідеальним місцем для гірськолижного спорту. Зона катання починається на висоті 3100 м над рівнем моря і закінчується на позначці 2150 м. Товщина снігового покриву 3 м. Загальна протяжність трас – 30 км. 50% трас відноситься до категорії середньої складності, що дозволяє кататися на них усією сім'єю.

Також слід відзначити, що реалізація проектів ресторанного бізнесу на території курортних міст недоцільна. Це пов'язано з тим, що готелі і будинки відпочинку забезпечують відпочиваючих повним пансіоном і цей сектор бізнесу перенасичений. Однак, при збереженні сьогоденних тенденцій, пов'язаних з активним придбанням росіянами приватної нерухомості, в найближчій перспективі можуть з'явитися позитивні зрушення розвитку ресторанного бізнесу.

Готель є найбільш поширеним стаціонарним типом закладу розміщення туристів, який характеризується високим рівнем матеріально-технічної бази та сервісу, широкими можливостями організації комплексного обслуговування. Буквально 99% всіх готелів працює по системі «все включено». Специфіка відпочинку в Туреччині: всі розваги – на території готелю, тому інфраструктура в них широко розвинена, багато послуг пропонується безкоштовно. За інформацією офісу питань культури та інформації посольства

Туреччини в Україні, з посиланням на дані губернаторства Анталія, за останні кілька років, туристичний потік з України в Анталію в січні-червні 2016 року зріс на 81% порівняно з аналогічним періодом 2015. Так, Україна посіла шосте місце в рейтингу країн, чиї громадяни перетнули кордон Турецької Республіки [5]. Потік українських туристів до Туреччини досяг рекордного показника в більш ніж 1,2 млн чоловік за 10 місяців 2017 року. У період січень-жовтень

Туреччину відвідали 1 212 644 українців, що на 23,39% більше порівняно з аналогічним періодом 2016 року [4].

Найбільшою популярністю серед жителів України користуються курорти провінції Мугла (Бодрум, Даламан, Фетхіє і Мармарис), а також Анталія і Стамбул.

За вісім місяців 2018 року Анталію відвідали 3,367 мільйона туристів з Росії, 1,441 мільйона – з Німеччини, 538 тисяч – з України, 440 тисяч – з Великої Британії, 289 тисяч – з Нідерландів. Крім того, 287 тисяч туристів прибули до Анталії з Польщі, 192 тисячі – з Казахстану, 153 тисячі – з Румунії, 144 тисячі – з Бельгії, 135 тисяч – з Данії [1].

У 2019 році турецьку Анталію вже відвідало 3,870,211 туристів, що на 18% вище минулорічних показників. Про це заявив губернатор Анталії Мюнір Каралоглу.

Згідно з дослідженнями Всесвітньої ради подорожей та туризму, очікується ріст показників прямого внеску туризму в ВВП Туреччини до 2021 року до 74.9 млн. лір, що становитиме приблизно 3.5% від загального показника ВВП [4].

Таким чином, Туреччина досягла вражаючих результатів у сфері туризму і не збирається зупинятися на досягнутому. При цьому повинно оберігатися навколишнє середовище та пам'ятники історії і культури. Також серед позначених цілей виділяється поліпшення якості підготовки працюючих у сфері туризму, розвиток нових та перспективних видів туризму в кожному економічному регіоні.

Висновок. Туреччина представляє важливий туристичний напрям світу для в'їзного туризму, що стрімко йде вгору. Державна туристична політика спрямована на подальший розвиток як традиційних, так і нових видів туризму в країні, реалізацію планів, розроблених на довгострокову перспективу, збереження природних та історико-культурних туристичних об'єктів, залучення уваги іноземних туристів з пізнавальними, лікувально-оздоровчими, екскурсійними та іншими цілями, всебічну підтримку й стимулювання розвитку підприємницької активності у сфері туризму, перетворення його в потужний сектор економіки країни й підвищення конкурентоспроможності Туреччини на світовому туристичному ринку

Список використаних джерел

1. Єремія Г. Особливості розвитку туризму в Туреччині. Вісник Львівського університету. Серія географічна. 2013. Вип. 43. Ч. 2.- С. 34–38.
2. Сергійко В.Ф. Туреччина: досвід стратегічного розвитку туризму. Географія та туризм. 2013. Вип. 26. С. 86-97.
3. Юрченко С., Юрченко О. Туреччина як напрям в'їзного туризму: сучасні реалії та перспективи розвитку. Вісник львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2014. Вип. 34. С. 178–186.
4. Туристична компанія Odeon tours. URL: <http://www.odeontours.com/>
5. Leading news source for Turkey and the region. URL: <http://www.hurriyetdailynews.com/>

О. А. Юркевич, В. С. Косик

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ТУРИСТИЧНИЙ РИНОК ІТАЛІЇ

Аналіз туристичного ринку Італії до пандемії. Розглянуто вплив пандемії COVID-19 на туристичний ринок Італії. Вивчення кризових явищ, спричинених пандемією. Аналіз, який свідчить, що найбільше криза зачепила міжнародний туризм, а найменше – внутрішні подорожі. Розкрито вплив пандемії коронавірусу на різні галузі туризму країни.

Ключові слова: туризм, пандемія COVID-19, криза, туристичний ринок, міжнародний туризм, Італія.

Анализ туристического рынка Италии в пандемию. В статье рассмотрено влияние пандемии COVID-19 на туристический рынок в Италии. Изучение кризисных явлений, вызванных пандемией. Анализ, свидетельствующий, что больше всего